

Utredning med anledning av händelserna på Kvarnsvedens skola

Bakgrund och syfte

I september 2024 publicerades uppgifter om en pedagog på Kvarnsvedens skola på hemsidan dumpen.se. Uppgifterna som publicerades visar hur pedagogen chattat med personer som uppgett sig vara flickor i 12-16 års ålder. Chattarna har till stora delar haft tydlig sexuell karaktär.

Med anledning av vad som framkom om pedagogen och hans chattar togs han ur tjänst för att senare underrättas om avsked.

I samband med att pedagogen avslöjades på dumpen höjdes också röster om att personal och vårdnadshavare genom åren reagerat på pedagogens beteende och att detta skulle ha anmälts till "skolledningen". Utifrån dessa uppgifter inleddes en utredning av vad som inträffat på skolan och hur sådana eventuella lämnade uppgifter/inträffade händelser kopplade till pedagogens beteende hanterats. Personal informerades om att de hade möjlighet att lämna uppgifter om eventuella missförhållanden genom kommunens visseblåsarfunktion. Även vårdnadshavare som hade information att lämna till utredningen uppmanades att lämna sådan till pågående utredning. Utredningen har genomförts inom kommundirektörens stab.

Denna utredning syftar till att besvara följande frågor:

1. Har det förekommit tecken på eller funnits kännedom om kränkande behandling, och har den informationen kommit personal och rektor till del?
2. Har rektor uppfyllt sin anmälningsskyldighet?
3. Har huvudman haft kännedom om misstankar kring kränkande behandling på skolan?
4. Om huvudman haft kännedom om misstanke om kränkande behandling – har huvudman utrett omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna?
5. Om huvudman utrett omständigheterna kring kränkningarna, har huvudman vidtagit de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden?

6. Har skola och huvudman fungerande system för rapportering av kränkande behandling?

Avgränsning

Denna utredning avser att utreda ovanstående frågeställningar utifrån vad som förekommit under den period som pedagogen hade sin anställning vid aktuell skola fram till att han togs ur tjänst i samband med publiceringen på dumpen.se. Uppgifter som framkommit och blivit kända för rektor och huvudman först efter publiceringen på dumpen.se kan inte läggas till grund för bedömningen av hur ärendet hanterats på skolan och kommer därför inte hanteras inom ramen för denna utredning.

Ansvar för att skolan bedrivs i enlighet med gällande regelverk

Huvudmannen ansvarar för att utbildning genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar.

Huvudmannen ska utse en skolchef som ska biträda huvudmannen med att tillse att de föreskrifter som gäller för utbildningen följs i huvudmannens verksamhet inom skolväsendet. Ansvaret för att utbildningen genomförs i enlighet med gällande regelverk ligger dock alltid på huvudmannen själv. Skolchefen utgör således inte någon ny ansvarsnivå i verksamheten, utan är en funktion som ska biträda huvudmannen.

Det pedagogiska arbetet vid en förskole- eller skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation såsom personalens ansvarsområden, schemaläggning och barnens eller elevernas fördelning på klasser eller grupper. Rektor ansvarar också för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Den som innehar rollen som rektor har exklusiv befogenhet att i övrigt fatta de beslut som åligger rektor enligt särskilda föreskrifter i skollagen och andra författningar. Även om skolchefen rent organisatoriskt är chef över rektor så kan aldrig skolchefen, eller någon annan chef, med mindre än att de förordnats som rektor, fatta beslut på de områden där rektor har sin exklusiva beslutsbefogenhet.

Trygghet och studiero i skolans verksamhet

Alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero.

Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero. Bestämmelsen om trygghet och studiero syftar till att säkra att elever är trygga både i undervisningen och under övriga delar av skoldagen.

Det är huvudmannen som har det yttersta ansvaret för att säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero. Det förebyggande arbetet för att främja trygghet och studiero ska följas upp och utvecklas i

BORLÄNGE

skolans systematiska kvalitetsarbete. Rektor har ett särskilt ansvar för att garantera alla elever en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.¹ I huvudmannens ansvar ligger bl.a. att se till att rektorn har de resurser som krävs för att trygghet och studiero ska kunna tillförsäkras alla elever.²

Ett arbete för trygghet är närmare sammankopplat med hur skolan ser till att förebygga och motverka kränkningar och att det finns ett främjande arbete med normer och värden. Det är viktigt att arbetet med detta sker på ett skolövergripande sätt och att skolans personal har ett gemensamt förhållningssätt.³

Även handlingar och beteenden som inte i sig utgör kränkning mot en enskild individ, t.ex. ordningsstörningar och andra skadliga beteenden, kan vara av sådan art att de ändå måste hanteras i arbetet med att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero i skolan.

Vad är kränkande behandling enligt skollagen?

Det råder nolltolerans mot kränkande behandling av barn och elever i förskolor, skolor och andra verksamheter som lyder under skollagen. Alla barn och elever har rätt att vara i en verksamhet som är fri från kränkande behandling. Skollagen innehåller också ett för huvudmannen och personalen uttryckligt förbud mot att utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling.

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen kränker ett barns eller en elevs värdighet.

Till kränkande behandling räknas sådant som mobbning och liknande beteenden som kan utgöras t.ex. av tillmälen om övervikt, hårfärg eller att någon är en "plugghäst". Kränkande behandling kan också utgöras av fysiska moment som t.ex. sådant som att knuffa eller rycka i håret. Även psykiska kränkningar genom t.ex. utfrysning omfattas av uttrycket kränkande behandling.⁴

Bestämmelserna om kränkande behandling infördes först i den numera upphävda lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Bestämmelserna om kränkning har i princip utan ändring flyttats över därifrån till skollagen. Mot bakgrund av detta kan ledning kring begreppet kränkning och dess innebörd hämtas från förarbetena till den tidigare lagstiftningen. Enligt de förarbetena kan de flesta handlingar och beteenden som avses med kränkande behandling sannolikt bedömas som brottsliga gärningar, t.ex. ofredande, olaga hot, misshandel etc. Vad som avses med

¹ Främja trygghet och studiero - Skolverket, 2024-10-03,
<https://www.skolverket.se/skolutveckling/leda-och-organisera-skolan/vardegrund-och-arbetsmiljo/framja-trygghet-och-studiero>

² Prop. 2021/22:160, s. 229.

³ Prop. 2021/22:160, s. 41.

⁴ Prop. 2009/10:165, s. 693.

BORLÄNGE

kränkande behandling ska dock inte vara begränsat till enbart brottsliga handlingar. Vissa beteenden kan för ett barn eller en elev uppfattas som mycket kränkande, vilket den som kränker också inser, utan att handlingen vid en domstolsprövning skulle kunna leda till en fällande dom i ett brottmål.⁵

Avseende de fall där det är fråga om personal som kränker barn och elever har Högsta domstolen i en dom slagit fast att den kränkande behandlingen inte behöver ha varit åsyftad såsom en kränkning då den företogs för att skadeståndsansvar för kränkning ska föreligga. Personalens syfte med behandlingen i fråga är således inte avgörande i bedömningen om det inträffade utgjort en kränkning.⁶

I interna styrande dokument⁷ anges att såväl personal som barn kan göra sig skyldiga till kränkande behandling och följande exempel på vad som kan utgöra kränkningar lämnas:

- Fysiska (slag, knuffar)
- Verbala (hot, svordomar, öknamn)
- Psykosociala (utfrysning, grimaser, alla går när man kommer)
- Texter och bilder (teckningar, lappar, fotografier)
- Uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet

Något om ofredande

Enligt förarbetena kan kränkning som avses i skollagen utgöras av handlingar som utgör den brottsliga gärningen ofredande. Ofredande begår den som fysiskt antastar någon annan eller utsätter någon annan för störande kontakter eller annat hänsynslöst agerande, om gärningen är ägnad att kränka den utsattes frid på ett kännbart sätt.⁸

Fysiskt antastande kan t.ex. vara att knuffa eller hålla fast någon eller att rycka eller slita i någons kläder. Med att gärningen ska vara ägnad att kränka den utsattes frid på ett kännbart sätt ska förstås att det är tillräckligt att gärningen typiskt sett är sådan att någons frid kränks. Genom kravet på en kännbar fridskränkning undantas gärningar som kan vara ovälkomna, otrevliga eller annars obehagliga men som den enskilde rimligen måste tåla. Bedömningen måste göras i det enskilda fallet och med hänsyn till den enskilde målsäganden.⁹ Huruvida en händelse utgjort ofredande eller inte är ytterst upp till de rättskipande myndigheterna att avgöra.

⁵ Prop. 2005/06:38, s. 137.

⁶ Högsta domstolen, dom T 2194-15. Se särskilt punkt 18-20 i domstolens dom.

⁷ Rutin vid kännedom om upplevd kränkning, dnr. 2023/868.

⁸ 4 kap. 7 § Brottsbalken.

⁹ Nilsson, Brottsbalk (1962:700) 4 kap. 7 §, Lexino 2022-10-01.

Anmälan av kränkande behandling– vilka skyldigheter finns

Enligt skollagen gäller att en lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. Rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.¹⁰

Skyldigheten för en lärare att anmäla misstänkta fall av kränkande behandling, via skolans rektor till huvudmannen, aktualiseras så snart en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling. Användningen av ordalydelsen ”anser sig” innebär att skyldigheten bygger på det utsatta barnets eller elevens subjektiva upplevelse av att ha blivit kränkt. Anmälningsskyldigheten är inte beroende av att en elev objektivt sett blivit utsatt för kränkande behandling utan för anmälningsskyldighet räcker att eleven känner sig kränkt.

Det saknar vidare betydelse hur personalen får kännedom om den händelse som inneburit kränkning av en elev. Även i fall där eleven själv inte berättar om att han eller hon anser sig ha blivit kränkt gäller anmälningsskyldigheten om personalen själv ser eller hör något som kan vara en kränkning. Skolinspektionen har i beslut uttalat att personalen eller rektorn inte får göra någon värdering på förhand av hur allvarlig en händelse är innan de anmäler. Skolinspektionen har också uttalat att personalens och rektorns anmälningsskyldighet gäller även om vårdnadshavare, barn eller elever inte vill att händelsen ska anmälas.¹¹

Finns interna styrdokument och vad säger de?

Inom Borlänge kommuns grundskola finns en rutin: ”Rutin vid kännedom om upplevd kränkning”, dnr 2023-868.

Rutinen är framtagen för att stödja verksamheterna och främja likvärdig hantering i de fall barn eller elever upplever sig utsatta för kränkande behandling eller trakasserier. Enligt skollagen är utrednings- och åtgärdsskyldigheten huvudmannens ansvar. Ansvarig nämnd har i Borlänge kommun delegerat utredningsansvaret till rektor och genom rutinen förtydligas vem som gör vad för att säkerställa att upplevd kränkning så snart som möjligt genom åtgärder kan upphöra.

¹⁰ 6 kap. 10 § Skollagen.

¹¹ [Kränkande behandling, mobbning och diskriminering - Skolverket, 2024-10-03,
https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/krankande-behandling-mobbning-och-diskriminering#Vadinnebarpersonalensochrektornsanmalningsskyldighet](https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/krankande-behandling-mobbning-och-diskriminering#Vadinnebarpersonalensochrektornsanmalningsskyldighet)

Rutinen är framtagen utifrån skollagen, diskrimineringslagen och Skolverkets allmänna råd om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling.

Avseende kränkande behandling och hur misstänkt sådan ska hanteras framgår av rutinen bland annat att enligt bestämmelserna är det absolut förbjudet för personal inom alla skolformer att kränka eller diskriminera barn eller elever och att en överträdelse av förbudet ska få konsekvenser.¹²

Enligt rutinen som hänvisar till skollagens bestämmelser är en lärare, förskolelärare eller annan personal som får veta att ett barn eller en elev *anser sig* ha blivit kränkt eller trakasserad i samband med förskolans/skolans verksamhet, skyldig att anmäla det till rektorn. Rektorn är i sin tur skyldig att göra en anmälan till huvudman (observera att i Borlänge sker detta simultant i Draftit¹³). Anmälningsplikten gäller redan vid *misstanke* om att ett barn eller en elev blivit utsatt och oavsett om det konstaterats att kränkningar eller trakasserier har ägt rum. Anmälan till rektor respektive huvudman ska ske *skyndsamt*.

I Borlänge ansvarar rektor (enligt delegationsordning) för att skyndsamt utreda uppgifter om kränkande behandling eller trakasserier och att, i förekommande fall, vidta de åtgärder som krävs för att få stopp på kränkningarna eller trakasserier.

För att säkerställa att vidtagna åtgärderna haft avsedd effekt och att kränkningarna eller trakasserier har upphört måste huvudmannen följa upp och utvärdera åtgärderna. Detta görs via Draftit i samband med att beslut om att avsluta ett ärende fattas av skolchef.¹⁴

Vidare framgår att om en utredning visar att en personal har utsatt ett barn eller en elev för kränkande behandling eller trakasserier, krävs åtgärder som förhindrar att barnet eller eleven utsätts ytterligare och som återskapar en trygg miljö i verksamheten. Åtgärderna för att förhindra ytterligare kränkningar och skapa trygghet faller inom ramen för skollagens bestämmelser om åtgärder mot kränkande behandling.

När personal har kränkt ett barn eller en elev ska rektorn, som chef för verksamhetens personal, besluta vilka åtgärder som ska vidtas mot den personal som utsatt barnet eller eleven. Det kan handla om disciplinära åtgärder inom det arbetsrättsliga området. Beslut om sådana åtgärder ska alltid tas i samarbete med kommunens HR-funktion. Skolchef ska alltid informeras.¹⁵ I ärenden där personal är involverad i ett ärende om misstänkt kränkning åligger det rektor att som närmaste chef utreda händelsen.

¹² Rutin vid kännedom om upplevd kränkning. Avsnitt 2.2.

¹³ DraftIT är det system i vilket anmälan och dokumentation om kränkningar hanteras.

¹⁴ Rutin vid kännedom om upplevd kränkning . Avsnitt 2.3 och 2.4.

¹⁵ Rutin vid kännedom om upplevd kränkning . Avsnitt 4.3.

Finns händelser som föranleder *misstanke* om att ett barn eller en elev blivit utsatt för kränkning (och som borde ha anmälts)?

Vad har framkommit i lämnade vittnesmål?

De vittnesmål som lämnats av personal inom ramen för visseblåstjänsten har hanterats inom den tjänsten och enbart sådan information som bedöms nödvändig att lämna ut för utredningens syfte och för att möjliggöra vidare åtgärder redogörs för nedan. Uppgifter om identitet på rapporterade personer får inte lämnas ut. Utöver vittnesmål från personal har också vårdnadshavare lämnat information. Även rektor och biträdande rektor på skolan har lämnat sin information kring ärendet och dess hantering till utredningen. Utredningen har också haft tillgång till de anteckningar som rektor fört i personalärendet gällande pedagogen. Slutligen har också nuvarande och tidigare skolchef hörts i utredningen.

Personal som signalerat/anmält oro

I utredningen har vittnesmål lämnats från 8 personer som arbetar eller har arbetat på skolan. Vittnesmålen talar för att flera ur personalgruppen har gått till rektor med synpunkter och oro kring pedagogens beteende. Någon av dem har enbart gått vid något enskilda tillfälle och andra vid flera tillfällen. Enligt vad som framkommit av de vittnesmål som lämnats ska det totalt röra sig om minst 23 tillfällen¹⁶ då personal gått till rektor med synpunkter. Av de vittnesmål som personal lämnar framkommer att samtliga uppmärksammat att pedagogen har haft ett väldigt fysiskt sätt mot eleverna. Det beskrivs att han har elever gränsle i knä, kramar, smeker, masserar, lyfter och kittlar elever på ett sätt som ingen annan personal gör. Personal uttrycker också att det funnits en oro kring om barnen alltid samtyckt till de fysiska kontakter som tagits från pedagogen. Det finns också vittnesmål om att man gått till rektor och rapporterat händelser där man noterat att barn faktiskt inte samtyckt till pedagogens fysiska närmanden, det anges att pedagogen i ett fall ska ha kramat och vägrat släppa en flicka som försökt ta sig loss men även att han ska ha tagit upp elever i knäet mot deras vilja.

Ett flertal personal, såväl inom som utanför pedagogens arbetslag, beskriver också att rektor varit ute i det arbetslag som pedagogen tillhör och pratat om att kollegorna behöver hjälpa pedagogen genom att berätta/påpeka för honom när han agerar på ett olämpligt sätt. I mötet med arbetslaget ska det också ha framkommit att pedagogen ska få stödsamtal/terapi för att få hjälp att komma tillrätta med sitt beteende.

Från personal framkommer också uppgifter om att efter synpunkter från personal under våren 2024 så följde biträdande rektor upp ärendet gällande pedagogens beteende genom

¹⁶ Några personal beskriver att de gått till rektor flertalet gånger utan att specificera närmare hur många gånger, de har räknats som en gång. Om någon säger att de gått minst tre gånger så har de räknats som tre.

BORLÄNGE

att gå och prata med personalen i arbetslaget och de hade uppföljningar i ärendet under några veckors tid.

Några personal berättar också att pedagogen ska ha haft restriktioner i form av att han t.ex. inte fått lyfta eleverna och man beskriver att personal gått till rektor då pedagogen inte följt dessa restriktioner.

Det beskrivs också från flera personal att de utifrån vad de sett känt sig tvungna att själva hålla ett extra öga på pedagogen när de haft möjlighet till det. Någon personal beskriver att de haft strategier för att locka till sig elever till att göra andra aktiviteter när de bedömt att pedagogen varit allt för fysisk, exempelvis när han kittlat flickor med magtröjor i midjan eller haft dem gränsla i knät och guppat "lekt häst". Flertalet personal beskriver också att de uppfattar att ett stort ansvar har lagts på dem som kollegor då de uppmanats från ledningen att hjälpa pedagogen att komma tillrätta med sitt beteende genom att påpeka för honom när han agerar olämpligt.

Utifrån personalens känsla för att de behöver hålla ett öga på pedagogen finns det också personal som beskriver en oro kring att pedagogen från höstterminen 2024 placeras med mellanstadiebarn där det är mindre personaltätt och att han dessutom fått två stängningar per vecka där han är själv med barnen på fritids 16.45-18.00.

Den bild som förs fram från personalen som hört av sig bedöms samstämmig i problematiken kring pedagogens alltför fysiska beteende och att detta pågått under i princip hela hans anställningstid. Flera beskriver en bild av att de i kontakter med rektor bemötts med sådant som "det är hans sätt", "det är så han visar trygghet" eller "han är en kramig person" och utifrån det beskrivs av flera personal att man till slut "gett upp". Det finns också personal som i efterhand tänker att de nog borde ha lyft detta över rektorsnivå, men detta har inte gjorts.

Vårdnadshavare

Av de vårdnadshavare som hört av sig är det tre som tagit kontakt med rektor angående pedagogens olämpliga beteende och ytterligare en som haft kontakt gällande pedagogen då dennes barn uttryckt en ovilja att tas emot av pedagogen i fråga.

Det som beskrivs från vårdnadshavare som hört av sig till rektor är i ett fall att pedagogen ska ha kittlat ett barn på ett opassande sätt runt midjan och helt utan kontext av lek. Vårdnadshavaren som såg hur pedagogen kittlade barnet reagerade starkt på sättet det skett och anmälde händelsen till rektor. Vårdnadshavaren uppger att hon fått till svar något i stil med att "Vi har koll på honom, du kan vara lugn". En annan förälder beskriver bara mer diffust att hen reagerat starkt på det sätt vilket pedagogen lekte med barnen och att hen utifrån det kontaktat rektor. Den tredje föräldern berättar dock om en konkret händelse där hen sett pedagogen pussa en flicka i ansiktet. Flickan ska ha skrattat och vridit sig för att ta sig loss. Föräldern beskriver också iakttagelser av hur pedagogen burit runt på

BORLÄNGE

barn som försöker ta sig loss. När barnen burits har det också förekommit försök till pussar som slutligen landat på barnens kinder och sättet att bära barnen har varit med händerna "kupade över deras stjärt". Svaret från rektor efter det den tredje vårdnadshavaren anmält var "Tack för din information."

En annan vårdnadshavare som hör av sig berättar att deras barn uttryckt att det inte vill tas emot av pedagogerna i skolan. Vårdnadshavare har berättat detta för skolledning som svarat att det är lösningen som finns. Skolan har i dessa kontakter inte efterfrågat vad denna ovilja från barnets sida har berott på. Enligt vårdnadshavare så har det inte framkommit från barnet vad det beror på.

En av de föräldrar som hört av sig beskriver att hen tillsammans med andra föräldrar pratat om att ta ledigt från jobbet och hålla span mot skolgården för att försöka samla bevis på pedagogens olämpliga beteende.

Rektorerna

Rektor

I samtal med rektor framkommer att det under 2020 börjande komma synpunkter från kollegor gällande pedagogens förhållningssätt mot elever. Kollegor upplevde honom allt för fysisk i kontakter med eleverna. Det framkom att pedagogerna kramade, lyfte, kastade runt med och hade barn i knäet på sätt som var för fysiskt för skolans miljö.

Med anledning av vad kollegor framförde så startade rektor ett personalärende gällande pedagogerna, det ärendet har bestått i att rektor fört anteckningar över de synpunkter och den information som lämnats gällande pedagogerna samt hållit samtal med honom. Ärendet startades för att undvika ryktesspridning kring honom och för att hjälpa honom att komma tillrätta med sitt beteende. Rektor menar att man under hela tiden också haft ett elevperspektiv och aldrig sett att det varit risk för att elever skulle ha farit illa. När kollegor kommit till rektor med synpunkter på pedagogens beteende har alltid dialog förts kring om elever farit illa utifrån det som framförts, vilket man alltid kommit fram till att de inte gjort. Det som varit kring pedagogerna har alltid skett i "öppna rum" såsom korridorer eller på skolgården, det har aldrig förekommit att något skett i avskildhet.

Det har i pedagogens arbetslag varit öppet att han behöver jobba på sitt förhållningssätt och kollegor har uppmanats att hjälpa honom genom att påpeka i situationer där han blir för fysisk/närgången.

Rektor berättar att hon i dialog med pedagogerna också pratat om att han kanske skulle passa bättre för att arbeta med lite äldre barn som inte är så fysiska. Rektor har också framfört att om pedagogerna inte förändrar sitt beteende så kan han inte vara kvar på skolan.

Rektor anför vidare att det är anmärkningsvärt att ingen annan, vare sig personal eller vårdnadshavare, gått vidare med klagomål om de ansett att problematiken kring

pedagogen varit så allvarlig och att rektor inte hanterat den på ett korrekt sätt. Det är inte ovanligt att missnöjda vårdnadshavare klagat över rektors hantering till skolchef eller tillsynsmyndighet.

Rektor har varit noga med att dokumentera allt som varit i ärendet sedan hon startade det 2020. De kontakter som tagits från annan personal och från vårdnadshavare ska finnas med i dokumentationen. Det kollegor kommit med har ofta varit en känsla att man uppfattar att pedagogens beteende är olämpligt. Det har i princip aldrig varit något konkret fall gällande specifik elev eller händelse. Det är inte vanligt att personal kommer med denna typ av synpunkter på kollegor och det är väldigt ovanligt att denna typ av synpunkter finns kollegor emellan.

Elever har sällan kommit med synpunkter. Det finns ett specifikt ärende där två elever kommit med synpunkter på pedagogen, att han tar på och tittar på barn på fel sätt. Detta ärende utreddes genom kurator och samtal genomfördes med elever och vårdnadshavare. Rektor minns inte detaljer men det kan ha varit så att flickorna menat att en lillasyster till den ena av dem skulle ha varit utsatt för något, inte flickorna själva. Fullständig utredning finns hos kurator. Gällande fråga om kränkning kopplat till denna händelse framkommer dels att händelsen inte betraktats som en misstänkt kränkning, men också att kränkningar mellan personal och elev hanteras annorlunda än kränkningar mellan elever. Kränkningar mellan elever anmäls som standard i DraftIT medan ev. kränkningar från personal mot elever hanteras mer skyndsamt och utredning vidtas innan ev. anmälan i DraftIT. Rektor är också noga med att informera skolchef i dessa ärenden. Det har enligt rektor förekommit fler ärenden med händelser mellan personal och elev och de har alla hanterats vid sidan av DraftIT men rapporterats vidare till skolchef. Enligt rektor har det i de ärendena aldrig heller från skolchef påtalats att dessa skulle rapporteras in i DraftIT.

Gällande rapporter i DraftIT framkommer i samtal med rektor också att det finns oklarheter kring hur och när det systemet ska användas. Det är också oklart om en anmälan som görs i DraftIT skickas direkt till huvudman eller om den skickas till huvudman först när rektor granskat den och valt att skicka den vidare. Rektors uppfattning är att en anmälan skickas till huvudman först efter att rektor valt att skicka den vidare.

När det gäller kränkningar så har rektor av den information som gått ut gällande den pågående utredningen förstått att detta är något man tittar på men hon har själv aldrig hanterat eller uppfattat något kring det som rapporterats kring pedagogen som kränkningar. Rektor har i hanteringen inte haft perspektivet kränkning utan det har varit fråga om ett personalärende där hon har jobbat med att försöka få pedagogen att förändra sitt förhållningssätt. Rektor har heller aldrig sett att det funnits elever som farit illa och de åtgärder som vidtagits har vidtagits för pedagogens skull och för att han ska kunna jobba kvar i det yrke han utbildat sig till.

Vad gäller händelsen sommaren 2022, där det förekommit uppgifter om att pedagogen varit avstängd berättar rektor följande, pedagogen fick vara hemma med lön de veckor han

BORLÄNGE

skulle ha jobbat, ca tre veckor. Det beslutet fattades tillsammans med dåvarande skolchef. Anledningen till beslutet var att ca 3 kollegor kommit till rektor med synpunkter på pedagogen strax före sommarlovet. Synpunkterna gällde pedagogens fysiska sätt mot eleverna med mycket kramar, ha dem i knäet och det var mycket känslor från de kollegor som kom. Det var inte fråga om några konkreta händelser utan det var generella synpunkter på pedagogens beteende. Innan dessa synpunkter kom inför sommaren hade det under en tid varit lugnare runt pedagogen. Med anledning av synpunkterna som kom och utifrån risken för prat om pedagogen i personalgruppen under en tid då ordinarie rektor inte fanns på plats så fattades beslutet att pedagogen inte skulle jobba under sommaren. Rektor behövde reda i vad det var och hann inte detta innan sommaren. Det dokumenterades inget särskilt kring att pedagogen var hemma med lön och hanteringen var i dialog med dåvarande skolchef.

Gällande kontakter med HR framkommer att några sådana inte tagits förutom, som rektor minns det, kan en kontakt ha tagits med HR innan företagshälsan kopplades in för samtal. I övrigt har HR inte kopplats in i fråga om pedagogen och det personalärende som rektor hanterat.

Gällande en annan händelse i juni 2023 där såväl vårdnadshavare som personal ska ha reagerat på hur pedagogen suttit i korridoren med en flicka i knäet så ställs frågan om det runt detta funnits tankar kring kränkning. Rektor anger att ärendet inte hanterats som en kränkning, men att det kanske kunde ha hanterats som sådan. Samtidigt framför rektor att med tanke på det förfarande som tillämpas i utredningar av ärenden där personal varit inblandad, så hade händelsen förmodligen ändå inte anmälts i DraftIT. De har inte rutinen att de gör en anmälan direkt. Om utredningen visar att elev har blivit kränkt så gör de en anmälan.

Gällande ärendet som finns dokumenterat där en personal ska ha pratat med kurator om att pedagogen är på elever fast de inte vill så minns rektor inte att det skulle ha varit kopplat mot något specifikt ärende utan även det var generella synpunkter. Någon vidare utredning med anledning av synpunkterna genomfördes inte. Eftersom det inte fanns något konkret så betraktades inte heller detta som ett kränkingsärende. Rektor har generellt inte haft det perspektivet på hanteringen kring pedagogen. Även om även detta ärende skulle ha betraktats som ett kränkingsärende så skulle en utredning ha vidtagits på plats, men det skulle enligt rektor inte ha rapporterats in i DraftIT utan rektor hade förmodligen återkopplat det till skolchef. Detta i enlighet med vad rektor beskrivit gällande händelser mellan personal och elev.

Avseende ansvarsfrågan och hur ansvarsfördelningen för hantering av ärendet gällande pedagogen sett ut mellan rektor och biträdande rektor så har rektor haft ansvaret för hanteringen genom hela ärendet. Rektor har ibland bitt biträdande rektor om hjälp med att ta emot synpunkter eller så har han gjort det när rektor varit borta, men det är rektor som ansvarat för hanteringen. Avseende information till skolchef så har rektor alltid sett till att skolchef varit informerad om att det funnits ett personalärende som hanteras där man

BORLÄNGE

jobbar med förhållningssätt men att det inte funnits någon oro för att barn far illa. Nuvarande skolchef har under senare del av våren -24 informerats om att om det inte fungerar bättre när pedagogen flyttas till att jobba med äldre barn så behöver man titta på att flytta honom. Pedagogen har från höstterminen -24 flyttats till att jobba i mellanstadiet.

Avslutningsvis beskriver rektor närmare vad det varit det som pedagogen behövt förändra. Rektor förtydligar att varje enskild händelse såsom kram, lyfta eller hålla barn i knäet har inte i sig varit felaktig men det är mängden fysiska handlingar som gör att förhållningssättet varit allt för fysiskt och som krävt en förändring. Det har varit för pedagogens egen skull som man arbetat med förhållningssättet och någon fara har inte bedömts föreligga för eleverna.

Biträdande rektor

Biträdande rektor började på skolan april 2021. Men gick i tjänst på riktigt höstterminen 2021.

Den första uppfattningen var att pedagogen var en engagerad pedagog.

Det var ingen tidig dialog kring att det fanns ett ärende kopplat till pedagogen. Han minns inte när rektor nämnde ärendet första gången. Rektor hanterade det ensam inledningsvis. Den bild han sen fick var att det fanns en öppen dialog kring pedagogens förhållningssätt och att hans arbetslag var involverat.

Det har främst varit rektor som haft dialog med pedagogen. Biträdande rektor har hanterat några enstaka ärenden som varit främst då rektor inte varit på plats.

Ett specifikt ärende inträffade juni 2023 då biträdande rektor blev kontaktad av en vårdnadshavare som sett sin dotter sitta i pedagogens knä och bli kittlad på ett opassande sätt. Med anledning av det vårdnadshavaren framförde hade biträdande rektor samtal med pedagogen samma dag, samt uppföljande samtal dagen/dagarna efter. Biträdande rektor återkopplade sina åtgärder med samtal med pedagogen till vårdnadshavaren som var nöjd med hanteringen. Biträdande rektor uppfattade också att pedagogen blev väldigt berörd och tog till sig av de synpunkter som kommit. Biträdande rektor har också diskuterat med pedagogen kring t.ex. andra sätt att hälsa än genom kram. I samtalen efter denna händelse uppger pedagogen att han backat i sitt sätt att vara och biträdande rektor delar den bedömningen.

Utöver detta specifika ärende har biträdande rektor vid några tillfällen på uppmaning av rektor inhämtat information från kollegor gällande hur de anser att det går med pedagogens förhållningssätt. Men det är rektor som ansvarat för och som hanterat ärendet gällande pedagogen.

Biträdande rektor har aldrig tagit emot några synpunkter på pedagogen från elever och endast en gång från vårdnadshavare, i ovan återgett ärende från juni 2023. Gällande

synpunkter från personal har biträdande rektor tagit emot sådana vid några enstaka tillfällen, ca två. Det har aldrig varit fråga om misstanke om att elever kan ha farit illa, sådana signaler har inte kommit från den personal som signalerat. Det som kommit till biträdande rektor har han rapporterat vidare direkt till rektor. Det biträdande rektor tagit emot har han dokumenterat, ev. har han inte dokumenterat allt från den uppföljning som han hjälpt till med våren 2024, där kan det finnas uppföljande samtal med kollegor som inte dokumenterats. Om det hade framkommit att något hade skett mot barnens vilja så menar biträdande rektor att man hade behövt titta närmare på händelsen.

Gällande de två specifika händelserna 2022 när två elever uttryckt sig angående pedagogens beteende vilket utretts av kurator och ärendet när pedagogen fick vara hemma med lön under sommaren så känner biträdande rektor inte till detaljerna kring dessa händelser och kan inte återge något om vad det handlat om.

Generellt gällande det som varit så har det varit fråga om att pedagogen har behövt ändra sitt förhållningssätt. Han har varit för fysisk och man har haft dialog kring strategier t.ex. att man kan trösta elever på andra sätt och man kan hälsa genom annat än kramar. Biträdande rektor berättar också att pedagogen varit väldigt uppskattad bland eleverna och att han lyft detta i samtal dem emellan, att han har andra kvaliteter som gör att han kommer kunna bibehålla goda relationer med eleverna utan att han behöver vara så fysisk. Att ett arbete pågår för att komma tillrätta med pedagogens förhållningssätt har varit helt öppet i pedagogens arbetslag och kollegor har uppmanats att komma till rektor om de upplever något kring pedagogen. När något kommit så har det direkt tagits upp med pedagogen. Biträdande rektor är också noga med att poängtera att det som varit har skett i helt öppna miljöer såsom korridorer eller på skolgården.

Biträdande rektor känner inte till något ärende som gällt kränkningar mellan elev och personal på Kvarnsveden. Däremot har han erfarenhet från det från tidigare arbetsplatser på andra skolor. Biträdande rektor kan dock minnas ett ärende där elever anklagade en annan personal än nu aktuella pedagogen för att vara pedofil, det ärendet hanterades omgående genom utredning och samtal med eleverna samt vårdnadshavare. Ärendet behandlades inte som ett kränkingsärende men dåvarande skolchef informerades om det ärendet.

Biträdande rektors uppfattning är att i ärenden där personal är involverade så agerar man mycket snabbare med utredning och det tas alltid kontakter uppåt med rektor och skolchef. Även om man inte använder systemet DraftIT så är biträdande rektor av uppfattningen att rapportering sker till huvudman genom rapport till skolchef. Det är rektor som skött dessa kontakter och rapporterat uppåt.

Biträdande rektor är inte av uppfattningen att de ärenden som han känner till har varit sådana att det varit fråga om kränkningar. Biträdande rektor känner inte heller på rak arm igen rutinen för hantering av kränkningar.

I ärendet kring pedagogen är det rektor som varit ansvarig och hon har vid tillfällen delegerat åt biträdande rektor att t.ex. inhämta information från kollegor eller att följa upp något.

Rektors anteckningar

Av rektors anteckningar i det personalärende som man bedrivit gällande pedagogen går att utläsa att rektor under perioden september 2020 till juni 2024 haft 22 samtal med pedagogen. Samtalen har i de flesta fall föranletts av synpunkter från kollegor, vårdnadshavare och i ett fall elever. Synpunkterna har avsett pedagogens fysiska uppförande mot eleverna. Av anteckningarna går att utläsa att samtalen har varit kring förhållningssätt och sådant som att hålla avstånd och vara mindre fysisk med eleverna. Av anteckningar från februari 2022 framgår att pedagogen inte ska krama eleverna utan istället göra t.ex. high five och att han inte ska ha eleverna i knät. Vid ett senare samtal med pedagogen i juni 2023 framgår återigen att han inte ska krama eleverna utan att han kan hälsa på andra sätt, t.ex. genom att göra high five eller fist bump. I en anteckning från juni 2022 framgår att en från personalen berättat att hon sett att pedagogen är på elever fast de inte vill, att han masserar dem och att flera på skolan pratar om det. I samtal med personal så sent som i april 2024 framkommer att personal upplever att pedagogen fortsatt gärna vill ha barn i knäet och att han kramar barn varje rast på fritids.

Av anteckningarna går att utläsa att det vid 11 tillfällen kommit synpunkter från personal som gör gällande att pedagogen har ett alltför fysiskt sätt mot eleverna. Utöver dessa 11 tillfällen finns fyra anteckningar om samtal med personal under april/maj 2024 men det är oklart om samtalen skett på initiativ från personalen eller om de förts inom ramen för rektor och biträdande rektors uppföljning.

Gällande kontakter från vårdnadshavare så framgår tre tillfällen då vårdnadshavare ska ha kontaktat rektor eller biträdande rektor gällande pedagogen, bl.a. finns uppgifter om att en vårdnadshavare ska ha sett att pedagogen försökt krama ett barn som backat och att han då försökt igen.¹⁷ Slutligen framgår ett tillfälle då två elever ska ha framfört synpunkter på pedagogen, att han rör och tittar på barn på fel sätt.

Skolchef

Under den period som pedagogen arbetat på skolan 2019-2024 har verksamheten haft fyra olika skolchefer. Nuvarande skolchef och dennes företrädare som finns kvar inom kommunen har hörts gällande deras kännedom i ärendet gällande vilken information de haft kring personalärendet som rör pedagogen. Skolcheferna lämnar följande information.

¹⁷ Samtal från vårdnadshavare 25/9 2020.

Tidigare skolchef

Tidigare skolchef hade ansvar för den aktuella skolan mellan augusti 2023 och december 2023. Hon upplever inte att rektor har lyft ärendet. Rektorns uppgifter om att skolchef har informerats lyfts för skolchef, skolchef vidhåller att hon inte upplever sig ha fått information om ärendet.

Skolchef lyfter att om det finns den här typen av personalärenden på en skola så bör rektor ta stöd av HR för att få vägledning. Rektor bör även lyfta hanteringen av personalärendet med skolchef, något som skolchef inte upplever har skett i detta ärende.

Nuvarande skolchef

Nuvarande skolchef berättar att han tillträdde som ansvarig för grundskolan den 1 januari 2024 och är den som idag ansvarar för den nu aktuella skolan. I samband med att han tillträdde tjänsten bokades det in samtal för att lära känna rektorerna och verksamheten. Vid det samtalet lyfte rektor att det fanns ett personalärende som skolchef behövde känna till, ärendet handlade om en pedagog som fått kritik riktat mot sig från flera kollegor om ett beteende som inte var ok. Rektor berättade att ärendet var hanterat och att det vid tidpunkten inte fanns några synpunkter mot pedagogen.

Vad gäller rektors utsaga om att skolchef ska ha informerats om att de på skolan har ett ärende gällande en pedagog där man, om det inte fungerar bättre när pedagogen flyttas till att jobba med äldre barn, behöver överväga att flytta honom så anger nuvarande skolchef att han inte kan minnas att denna dialog ägt rum. Nuvarande skolchef är dock ödmjuk inför att en dialog om förändring i organisationen kan ha skett i förbifarten, utan att skolchef minns det. Skolchef är dock av uppfattningen att han inte informerats närmare om vad bakgrunden till en sådan flytt i sådana fall skulle ha varit, till exempel har han inte informerats om vilken mängd synpunkter som funnits och av vilken karaktär de varit. Om skolchef har informerats om ärendet i enlighet med vad rektor anger så har det varit på en mer generell nivå gällande en organisationsförändring där man flyttar personal inom verksamheten. Att personal flyttas inom en skolenhet är inte i sig något ovanligt och skolchef har därför inte reagerat närmare på den information som eventuellt har lämnats.

Gällande rektors utsaga, att kränkningar där personal är inblandad hanteras vid sidan av DraftIT, framkommer det i samtal med nuvarande skolchef att detta tillvägagångsätt inte är något som är känt för honom och inte heller något som enligt honom ska tillämpas. Skolchef har hanterat flera ärenden som gällt just kränkningar där personal varit inblandad från andra skolor i DraftIT och det är så skolchef menar att hanteringen ska vara enligt nu gällande rutin, alla kränkningar ska hanteras i systemet. Skolchef har inte kännedom om något ärende gällande kränkning från aktuell skola som hanterats och rapporterats vid sidan av DraftIT sedan han tillträdde som skolchef.

Borde händelser ha anmälts som kränkande behandling?

Enligt rutinen för kränkande behandling träder anmälningsplikten in redan vid *misstanke* om att ett barn eller en elev blivit utsatt och oavsett om det konstaterats att kränkningar eller trakasserier har ägt rum. Utredningen av respektive anmälan får sedan visa om den anmälda händelsen utgjort en kränkning och i så fall vilka åtgärder som behöver vidtas. Skolinspektionen har i beslut också konstaterat att personalen eller rektorn inte får göra någon värdering på förhand av hur allvarlig en händelse är innan de anmäler.

Det är svårt att i efterhand avgöra med säkerhet om kränkande behandling förekommit, särskilt då uppgifterna i många fall är relativt knapphändiga eller diffusa. I vittnesmål från personal återges händelser som också går att utläsa av rektors dokumentation men ofta med mer detaljer och ibland skiljer sig även beskrivningarna av händelser där rektors anteckningar som huvudregel är mer generellt hållna. Några händelser som personal berättar att de rapporterat till rektor saknas i rektors anteckningar, detsamma gäller de vittnesmål som lämnats av vårdnadshavare.

Med utgångspunkt i vad som följer av rutinen och mot bakgrund av vad som framkommit i de vittnesmål som lämnats från personal och vårdnadshavare, rektors anteckningar och rektor/biträdande rektors utsagor finns det dock anledning att misstänka att kränkningar kan ha förekommit i i vart fall fyra till sex specifika ärenden, nämligen;

- flickan som blev kramad och som försökte komma loss (personal anmäler till rektor, uppgifter om denna händelse saknas i rektors dokumentation),
- barnet som blev pussad i ansiktet (anmält till rektor av en vårdnadshavare som sett, uppgifter om denna händelse saknas i rektors dokumentation),
- ärendet där vårdnadshavaren kontaktar biträdande rektor och framför att pedagogen hade varit närgången och kittlat dottern på ett opassande sätt (vårdnadshavare anmäler till biträdande rektor, även personal har anmält händelsen som "över alla gränser" till biträdande rektor. Finns dokumenterat i rektors anteckningar 14 juni, 2023),
- ärendet där två flickor berättar att de upplever pedagogens beteende som fel, han tittar på och tar på barn på fel sätt. Enligt rektor ska det inledningsvis ha handlat om att en av flickornas lillasyster varit utsatt för något. (elever anmäler till rektor. Finns i rektors anteckningar 6 maj 2022),
- ärendet där rektor får kännedom om att personal lyft med kurator att pedagogen "är på elever fast de inte vill" (finns dokumenterat i rektors anteckningar, 15 juni 2022) och
- ärendet där pedagogen försökt krama ett barn som backat och han trots det försökt igen (vårdnadshavare har lämnat uppgifter i samtal med rektor 25 september 2020, finns i rektors anteckningar.)

BORLÄNGE

Utöver dessa konkreta händelser kan det, med anledning av vittnesmålen om pedagogens fysiska beteende med kramar, massage och elever i knäet, befaras att det i vart fall i något eller några fall till funnits anledning att misstänka kränkning av elevers värdighet på det sätt som avses i skollagen. Detta särskilt i de fall där personal upplevt att barnen/eleverna inte samtyckt till den fysiska kontakten. Skyldigheten att anmäla gäller oavsett om eleven själv angett händelsen eller om misstanken bygger på vad en personal själv uppmärksammat.

Har någon anmälan gjorts och hur har den/de hanterats?

Vid kontroller av de kränkingsanmälningar som inkommit från Kvarnsvedens skola under perioden 2019-2024 går inte att utläsa att någon av dem gäller pedagog som utsatt elev för kränkning.

Uppgifter som rektor lämnar bekräftar också den bilden, det som varit har inte hanterats som kränkningar och därmed har inga anmälningar gjorts.

Rutinen för anmälan av kränkning tycks dock vara känd i verksamheten då det 2022-01-01 – 2024-10-09 rapporterats in 210 kränkningar från Kvarnsvedens skola. Noterbart är att alla de anmälda kränkningarna gäller elev mot elev och ingen anmälan gäller ärende där personal varit involverad.

Vilka åtgärder har vidtagits med anledning av de synpunkter som rapporterats kring pedagogen?

De åtgärder som vidtagits på skolan med anledning av den oro och de synpunkter som funnits gällande pedagogens fysiska sätt är att rektor startat och bedrivit ett ärende gällande pedagogens förhållningssätt. De åtgärder som vidtagits inom ramen för det ärendet har varit att rektor dokumenterat de synpunkter som inkommit och att samtal hållits med pedagogen utifrån dessa. Av rektors dokumentation framkommer att man i samtalen har pratat om förhållningssätt och alternativa sätt att förhålla sig, det har förekommit restriktioner mot pedagogen såsom att han inte fått krama elever eller ha dem i knäet. Av rektors anteckningar framgår också att pedagogen gått i samtal hos företagshälsan där de bland annat pratat om hur pedagogen framåt ska jobba på ett annat sätt gällande närhet till eleverna.

Det finns inga dokumenterade kontakter med HR gällande pedagogen, vare sig hos rektor eller på HR-kontoret. Några kontakter med HR där rektor sökt stöd i hanteringen med pedagogen tycks därmed inte ha ägt rum. Enligt HR är det inte heller gängse rutin att ett felaktigt beteende hos personal som arbetar med barn hanteras genom samtalsstöd.

Har hanteringen varit korrekt utifrån lagstiftning och styrande dokument?

Kränkande behandling ska anmälas till huvudmannen, ansvaret för att en sådan anmälan görs ligger hos rektor. Av den rutin som finns följer att anmälningsplikten för kränkningar

BORLÄNGE

gäller redan vid *misstanke* om att ett barn eller en elev blivit utsatt och oavsett om det konstaterats att kränkningar eller trakasserier har ägt rum.

Ingen händelse kopplad till pedagogens närgångna, fysiska sätt har anmälts utifrån bestämmelserna om kränkning. Rektor är tydlig i att inget av det som varit gällande pedagogen och hans förhållningssätt har betraktats som kränkning mot elev. Utifrån de anteckningar som rektor fört och de vittnesmål som lämnats kan det i efterhand ifrågasättas om inte i vart fall sex händelser är sådana att man borde ha kunnat misstänka att ett barn utsatts för kränkning. Två av de händelser där man anger att man rapporterat det inträffade till rektor går dock inte att utläsa i den dokumentation som rektor fört. Det går därmed inte att genom rektors dokumentation bekräfta att rektor mottagit de två rapporterna. I efterhand kan man inte avgöra om frånvaron av dessa uppgifter i rektors anteckningar beror på att de faktiskt inte rapporterats in såsom det påstås eller om avsaknaden av dokumentation följer av att rektor underlåtit eller missat att anteckna dem.

Den dokumentation som rektor fört över ärendet kring pedagogen innehåller dock bland annat uppgifter om att "en medarbetare har pratat med kurator och sagt att hen har sett att pedagogen är på elever fast de inte vill, han t.ex. masserar dem. Det är flera som pratar på skolan om det." Rektor har således haft information om att pedagogen t.ex. masserat elever mot deras vilja. Det bör ifrågasättas om inte sådana uppgifter bör föranleda anmälningar om kränkning. I vart fall bör den typen av indikationer leda till någon form av utredning för att klargöra omständigheterna. Genom skollagens krav på trygghet och studiero bör elever i skolans miljö skyddas från oönskade fysiska kontakter såsom t.ex. massage.

Av rektors vittnesmål framkommer att händelser där personal varit inblandad inte hanteras enligt den ordinarie rutinen för kränkningssärenden. Det betyder att även om några av händelserna kring pedagogen skulle ha uppfattats som misstänkta kränkningar så hade dessa ändå inte anmälts till huvudman enligt gällande rutin.

Utifrån bedömningen att det funnits ett antal konkreta ärenden¹⁸ där det ändå kan misstänkas att kränkning av elev förekommit kan det konstateras att rektor inte följt gällande regelverk och rutin.

Det är också anmärkningsvärt att rektor helt tycks ha förbisett de indikationer som funnits på att de fysiska kontakterna i vissa fall faktiskt tycks ha varit oönskade från elevers sida. Detta särskilt när indikationerna gäller en pedagog med den kända problematiken kring sitt fysiska förhållningssätt och som uppenbart haft svårt att ändra sig trots upprepade samtal och beslutade restriktioner med anledning av detta. När personal lämnar indikationer om

¹⁸ Utredningen bedömer att det finns sex händelser som medfört misstanke om kränkning. Fyra av dessa ärenden bekräftas av rektors anteckningar och/eller utsaga.

att en pedagog i verksamheten utsätter elever för oönskade fysiska kontakter så åligger det rektor att, för elevernas trygghet i skolmiljön, utreda detta närmare.

Ansvarsfördelning rektor/biträdande rektor

På Kvarnsvedens skola finns en rektor och en biträdande rektor. Rektor är den som har det övergripande ansvaret för skolan och det är rektor som har de befogenheter som följer av särskilda föreskrifter i skollagen och andra författningar. Biträdande rektor saknar formellt ansvar likt det rektor har.

I nu aktuellt ärende framgår av såväl rektors som biträdande rektors utsagor att det är rektor som haft ansvaret för hur ärendet hanterats. Biträdande rektor har i vissa fall biträtt rektor genom att inhämta information eller ta emot information vid rektors frånvaro. Vad som kommit biträdande rektor till del har alltid vidareberapporterats till rektor.

Bedömning och slutsats

Vad har framkommit i utredningen

I utredningen framkommer att synpunkter på pedagogen gällande hans fysiska förhållningssätt mot eleverna framförts under i princip hela hans anställningstid. Av de vittnesmål som lämnas av personal framkommer att personal varit till rektor med synpunkter vid minst 23 tillfällen, av rektors anteckningar framgår att personal lämnat synpunkter på pedagogen vid ca 15 tillfällen. Vidare framgår av rektors dokumentation att samtal har hållits med pedagogen vid ca 22 tillfällen och i merparten av dessa tillfällen har det samtalats om att pedagogen måste förändra sitt beteende. I samtalen har det också framförts restriktioner mot pedagogen, t.ex. att han inte ska krama eleverna. Det framkommer att pedagogen inte följt restriktionerna, något som inte tycks ha fått andra konsekvenser än ytterligare samtal och upprepning av restriktioner. Trots att det råder viss differens mellan antalet tillfällen som rektor antecknat att personal kommit med synpunkter och vad som följer av de vittnesmål som lämnats kan det konstateras att problematiken löpt över tid och att den egentligen inte har förbättrats. Rektors personalärende kring pedagogen tycks ha löpt från höstterminen 2020 till vårterminen 2024 och ärendet har bedrivits utan inkoppling från HR. Med anledning av den långa tidsrymd som problematiken alltjämt fortsatt, de många propåer som kommit från personal och pedagogens oförmåga att förändra sitt beteende trots många samtal och även restriktioner, får det anses vara anmärkningsvärt att rektor aldrig gått vidare med någon annan åtgärd än fortsatta samtal med pedagogen.

I utredningen framkommer också med tydlighet att såväl rektor som biträdande rektor har uppfattningen att inget framkommit som gjort gällande att barn farit illa och om så varit fallet så skulle de ha agerat. Mot bakgrund av de konkreta ärenden som redovisats i utredningen och där i vart fall fyra av dem varit kända för rektor, är det svårt att förstå hur och på vilken grund som rektor så konsekvent ändå har kunnat dra slutsatsen att inget barn farit illa. Av de konkreta ärendena som varit kända för rektor framkommer bl.a. att personal

BORLÄNGE

uppmärksammat att pedagogen är på barn och masserar dem mot deras vilja och att han försökt krama barn som inte vill. Eftersom ingen av händelserna har utretts närmare av rektor bedöms slutsatsen snarare vara att det funnits anledning att misstänka att barn kan ha farit illa.

Vad gäller biträdande rektors ansvar i ärendet så är bedömningen att han inte kan hållas ansvarig för den hantering som varit. Den bedömningen görs utifrån att han inte haft det formella ansvar som åligger rektor, men också utifrån vad såväl han själv som rektor anger när det kommer till hur ansvarsfördelningen sett ut gällande ärendet. Den kritik som i utredningen riktas mot rektor kan därför inte göras gällande i samma utsträckning mot biträdande rektor.

Misstänkta kränkningar har förekommit

Det finns redovisade händelser där bedömningen i efterhand, trots knapphändiga uppgifter, är att de borde ha anmälts såsom kränkningar.

En händelse som särskilt bör lyftas fram är den när två flickor själva framförde sina klagomål på pedagogens sätt att titta på och röra vid barn. Denna händelse föranledde ingen anmälan om kränkning utan utreddes av kurator. Kurators utredning har inte inhämtats i denna utredning, men enligt de uppgifter rektor lämnat ska flickornas synpunkter ha rört sig om att pedagogen utsatt en av flickornas lillasyster för något. Enbart den uppgiften borde ha föranlett en anmälan om kränkning som skulle ha medfört en efterföljande utredning. Vidare har vårdnadshavare rapporterat att rektor inte genomfört någon utredning i ett ärende där en vårdnadshavare meddelat att ett barn uttryckt ovilja att bli mottagen av pedagogen. Vårdnadshavaren uppger att de inte heller tillfrågats om skälen bakom barnets ovilja. Även det fall där personal lämnar uppgifter om att pedagogen "är på barnen" mot deras vilja lämnas, bortsett från en notering i rektors anteckningar, helt utan åtgärd från rektor.

Det får vidare anses anmärkningsvärt dels att rektor inte vid någon tidpunkt reflekterat kring eller misstänkt kränkning när det kommer till det som framförts gällande pedagogen och hans fysiska sätt mot barnen, men också att en sådan sak som personals utsaga att fysiska kontakter sker mot elevernas vilja inte följs upp. Önskade fysiska kontakter är typiskt sett något som kan utgöra kränkning enligt skollagen men också ofredande enligt brottsbalken. Om indikationer finns som gör gällande att barn får utstå oönskade fysiska kontakter från personal på skolan så behöver detta utredas. Ansvaret för detta ligger på rektor i enlighet med dennes ansvar för elevernas trygghet i skolan. Ytterligare personal vittnar om att de hos rektor lyft en oro för om eleverna verkligen samtyckt till alla de fysiska kontakter pedagogen tagit, noteringar om detta saknas dock i rektors anteckningar. Om en sådan oro funnits bör den självklart ha utretts vidare för att elevernas trygghet i skolan ska kunna säkerställas.

Misstänkta kränkningar har inte anmälts

Då rektor inte betraktat något av de ärenden som rapporterats gällande pedagogens fysiska beteende som misstänkt kränkning har ingen anmälan till huvudmannen gjorts. Således har inget av de ovanstående konkreta ärendena som i efterhand bedöms utgöra kränkningar eller i vart fall misstanke om kränkning anmälts till huvudmannen.

Det framkommer också av rektors egen utsaga att hon inte följt gällande rutin för kränkningssärenden i de fall personal varit inblandad. Rektor själv anger att man i de fallen inte hanterat ärendena i systemet DraftIT enligt gällande rutin. Rektor tycks i dessa fall göra en förhandsbedömning innan en eventuell anmälan görs, något som inte är förenligt med bestämmelserna om anmälningsskyldighet vid kränkning. Rektors avsteg från gällande rutin i denna typ av ärenden saknar dock betydelse i just detta fall eftersom rektor aldrig betraktat någon händelse kopplad till pedagogen som misstänkt kränkning.

Med anledning av att rektor inte anmält de misstänkta kränkningarna som i efterhand trots allt har kunnat konstateras, har hon åsidosatt sina skyldigheter enligt skollagen. Vidare kan det konstateras att rektor vid hanteringen av kränkningssärenden där personal varit involverad inte heller följt beslutade interna rutiner.

Har hanteringen varit korrekt?

Utifrån vad som ovan redovisats är bedömningen att hanteringen av ärendet gällande pedagogen varit bristfällig. Rektor har brustit i sin anmälningsskyldighet enligt skollagen vad gäller i vart fall fyra till sex konstaterade misstänkta kränkningar. Utifrån vad som framkommit kring rektors hantering av de många propåer som varit gällande pedagogen är bedömningen att rektor inte heller på ett fullgott sätt fullgjort sin skyldighet att säkerställa elevernas trygghet och studiero i skolan. Om rektor närmare utrett de indikationer som ändå funnits, särskilt de som gjort gällande att pedagogens fysiska närmanden mot eleverna varit oönskade, så kan det misstänkas att ytterligare kränkningssärenden hade uppdagats, men också att åtgärder hade kunnat vidtas som förhindrat ett fortsatt oönskat beteende gentemot eleverna.

Konsekvenser av rektors agerande

Rektors underlåtenhet att utreda de indikationer som funnits och som gjort gällande att pedagogen utsatt elever för oönskade fysiska närmanden har medfört risk för att sådant beteende kunnat fortlöpa och att i längden fler elever utsatts.

Rektors hantering av ärenden som rör kränkning där personal är involverad är ett tydligt åsidosättande av gällande regelverk och rutin, vilket i praktiken omöjliggör för huvudmannen att fullfölja sina skyldigheter att skyndsamt utreda omständigheterna kring kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Rektor har i nu gällande ärende inte

betraktat någon av de händelser kopplade till pedagogen som kränkningar, men om hon gjort det och följt gällande rutin så får det antas att huvudman vidtagit åtgärder, om inte vid första tillfället så troligtvis när samma pedagog förekommer i upprepade ärenden av det slag som varit. Genom rektors underlåtenhet att anmäla dessa händelser har huvudmannen frångått sina möjligheter att agera. Åsidosättandet av anmälnings- och utredningsskyldigheten avseende kränkningar kan enligt skollagen medföra skadeståndsansvar för huvudmannen gentemot de drabbade eleverna.

Även om inte varje synpunkt utgjort en konstaterad kränkning så visar utredningen att det under lång tid funnits ett beteende som såväl personal som vårdnadshavare reagerat på och som borde hanterats utifrån aspekten att säkerställa elevernas trygghet och studiero i skolan. Rektor har haft indikationer på att elever utsatts för oönskade fysiska kontakter och dessa indikationer har lämnats outredda. Trots att denna utredning är avgränsad i tid till vad som varit känt i ärendet under tiden fram till dumpens publicering, får det faktum att det i efterhand uppdragats att flera elever anser sig vara utsatta för brott från pedagogens sida, anses utgöra en tydlig indikation på att rektor brustit i sitt ansvar att säkerställa elevernas trygghet i skolan.

Slutsats

Den sammantagna bedömningen är att det förekommit såväl konkreta misstankar om kränkning som indikationer som gjort gällande att elever utsatts för oönskade fysiska närmanden. Rektors hantering av det som förekommit har inte varit i enlighet med gällande lagstiftning och interna rutiner.

De frågor som utredningen syftat till att ge svar på kan slutligen besvaras enligt följande:

1. **Har det förekommit tecken på eller funnits kännedom om kränkande behandling, och har den informationen kommit personal och rektor till del?**

Ja.

Utredningen visar att rektor haft information som visat såväl tecken på som faktisk kännedom om händelser som kan ha utgjort kränkande behandling och som därmed borde ha anmälts till huvudmannen.

2. **Har rektor uppfyllt sin anmälningskyldighet?**

Nej.

Rektor har inte bedömt några av de aktuella händelserna och synpunkterna som misstankar om kränkande behandling och någon anmälan till huvudmannen har därför aldrig upprättats.

3. **Har huvudman haft kännedom om misstankar kring kränkande behandling på skolan?**

Nej.

Eftersom inga kränkningar har anmälts till huvudmannen har denna saknat kännedom om misstankarna. Med anledning av att rektor aldrig haft perspektivet kränkningar gällande vad som förekommit och också konsekvent varit av uppfattningen att det inte funnits någon oro för att barn farit illa så har heller inte vare sig huvudman eller skolchef fått tillräckligt tydliga signaler kring detta.

4. Om huvudman haft kännedom om misstanke om kränkande behandling – har huvudman utrett omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna?

Frågan saknar relevans med anledning av svaret på fråga 3.

5. Om huvudman utrett omständigheterna kring kränkningarna, har huvudman vidtagit de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden?

Frågan saknar relevans med anledning av svaret på fråga 3 och 4.

6. Har skola och huvudman fungerande system för rapportering av kränkande behandling?

Delvis.

I utredningen framkommer att den gällande rutinen för anmälan av kränkning inte tillämpas på aktuell skola i de fall då personal är inblandad. Rektors uppfattning är att huvudman informeras på annat sätt än enligt den beslutade rutinen, nämligen genom att skolchef hålls informerad i sådana ärenden. Rutinen tycks dock vara känd och tillämpas på den aktuella skolan i de fall då det är fråga om kränkningar mellan elever, det framgår tydligt av den mängd ärenden som aktuell skola faktiskt rapporterat in i systemet. Av skolchefs utsaga framgår också att andra skolor anmält kränkningar där personal är inblandad i DraftIT i enlighet med gällande rutin och att det är så som alla kränkningsärenden ska hanteras. Det är oklart om den uppfattning som rektor på aktuell skola har gällande ärenden där personal är inblandad förekommer på fler skolor. Det kan dock finnas anledning att säkerställa att gällande rutin följs och att den uppfattning som rektor för aktuell skola har inte är utbredd i organisationen.

Förslag till åtgärder

Med anledning av vad som framkommit i utredningen lämnas följande förslag till åtgärder:

- Säkerställ att rutinen för anmälan av kränkning är känd hos personal och följs i verksamheterna, även i de fall där personal är inblandad.
- Utred behovet av utbildning och information kring vad kränkande behandling enligt skollagen är eller kan vara.
- Säkerställ att hanteringen av kränkingsanmälan genom systemet DraftIT är förenlig med bestämmelserna i skollagen om rektors ansvar för att göra anmälan

BORLÄNGE

till huvudmannen. Säkerställ att det är rektor och inte anmälare som faktiskt lämnar anmälan till huvudman.

- Säkerställ att personal har kännedom om möjligheten att använda kommunens visseblåsarfunktion vid misstankar om missförhållanden i verksamheten.

Noterbart är också att trots att vårdnadshavare i utredningen lämnar vittnesmål om att de tycker att de fått ett svalt bemötande gällande de synpunkter de framfört till rektor och där några vårdnadshavare till och med diskuterat att själva genom spaning samla bevis på pedagogens olämpliga beteende, så har ingen vårdnadshavare lyft frågan till skolchef eller genom klagomål. Med anledning av detta föreslås också:

- Att det säkerställs att skolans klagomålshantering är kommunicerad till vårdnadshavare och att den finns lätt tillgänglig på t.ex. webben.

Under utredningens gång har Utbildningsförvaltningen gjort en anmälan till Skolinspektionen vad gäller pedagogens lämplighet för yrket. Skolinspektionen är den myndighet som har i uppdrag att genom inspektion se till att skolhuvudmän sköter sina verksamheter i enlighet med gällande regelverk. Med anledning av att den anmälan som gjorts till Skolinspektionen enbart gäller pedagogens lämplighet föreslås att:

- Skolnämnden överväger att anmäla ärendets hantering till Skolinspektionen.